

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра наук про здоров'я**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання

 Едуард СИВОХОП
«30» 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Клінічна психологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Соціальна психологія**» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» освітньої програми «Клінічна психологія».

Розробник: РОЗЛУЦЬКА Галина, професор, доктор педагогічних наук

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я
протокол № 14 від «30» серпня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання
протокол № 12 від «30» серпня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

© Розлуцька Г.М., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6	7	7
	Лекції:	
	38 год.	12 год.
	Практичні (семінарські):	
	36 год.	10 год.
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усний	Самостійна робота:	
	76 год	128 год

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є підготовка фахівців спеціальності 053 Психологія за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів та освітньо-професійної програми підготовки «Клінічна психологія»: формування цілісного уявлення про взаємозв'язок соціального і психічного в житті людини та суспільства. Основними завданнями дисципліни є: ознайомлення з теоретико-методологічними основами соціальної психології; формування системного уявлення про соціально-психологічні процеси та явища особистості та суспільства; ознайомлення з соціально-психологічною диференціацією суспільства, діючими у ньому великими спільнотами, їх особливостями; вміння аналізувати соціально-психологічний розвиток групи та її членів; розвиток навичок побудови позитивних взаємовідносин, спілкування і взаємодії в групі, профілактика конфліктів, участь у створенні сприятливого соціально-психологічного клімату; формування умінь соціально відповідальної поведінки у практичній професійній та громадській діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК 1 Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2 Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3 Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 4 Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК 10 Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 11 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК 1 Історія і культура України; ОК14 Загальна психологія, ОК 15 Практикум із загальної психології, ОК 21 Психологія розвитку та вікова психологія.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Клінічна психологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПРН 1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування соціально-психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПРН 2
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПРН 3
Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	ПРН 4
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПРН 10
Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.	ПРН 13
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПРН 15
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПРН 16
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Соціальна психологія**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти значення соціальної психології в системі наукових знань, оперувати категоріальним апаратом соціальної психології, володіти методологією соціально-психологічних досліджень.	ПРН 1
Усвідомлювати механізми відображення соціальних явищ в індивідуальній або колективній свідомості в контексті професійних завдань.	ПРН 2
Збирати, аналізувати інформацію з різних джерел за допомогою інформаційно-комунікаційні технології для вирішення соціально-психологічних проблем.	ПРН 3
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки опираючись на знання, аналіз наукові факти та результати досліджень щодо психологічних закономірностей функціонування соціальних явищ.	ПРН 4
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПРН 10
Взаємодіяти, комунікувати, толерантно ставитися до осіб, що мають інші соціально-культурні чи гендерно-вікові особливості.	ПРН 13
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПРН 15
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПРН 16
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПРН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання. Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: – екзамен –модульний контроль – розв’язування ситуаційних задач, кейсів – аналіз відеосюжетів, фільмів – презентації результатів виконаних завдань та досліджень – інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання Форми поточного контролю: проводиться шляхом усного/письмового опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки домашніх завдань, СРС, розв’язування типових практичних завдань, роботи в групі: дискусії, рольові ситуації, колективне обговорення; аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психологічної роботи з клієнтами/пацієнтами. В ході поточного контролю за усну відповідь студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали за 100-бальною шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, F, FX).

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає формулювання відповідей на 4 теоретичні питання і вирішення 2 практичних професійно-орієнтованих завдань). Кожне завдання оцінюється поокремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 10 балів (по 5 балів кожне практичне завдання). Разом – 50 балів. Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний (стаціонарно чи онлайн) іспит. Результат семестрового контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік в усній формі. Максимальна оцінка – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	СРС	50	100
30*					20		

T1, T2 ... – теми * - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	СРС	50	100
30*					20		

T1, T2 ... – теми * - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Письмове чи усне опитування	8	30*	9	30*
1.1 *Проблемні запитання	4	16	4	16
1.2 Глосарій: термінологічний диктант чи тестування при тематичному оцінюванні	4	6	4	6
1.3 **Розв'язування ПОЗ: ситуативних задач/ аналіз відео сюжетів, ін.	2	8	2	8
2.***Самостійна робота: презентація результатів виконаних завдань; укладання схем/ порівняльних таблиць/ бібліографії/ картотеки методик/ добірки статей з проблематики дисципліни/ психоедукаційні брошури/ просвітницький буклет		20**		20**
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

* розраховується як середній бал за теоретичні відповіді

** професійно-орієнтована задача

*** розраховується як середній бал за всі самостійні

Примітка. Навчання на сайті <https://prometheus.org.ua/> ПРОГРАМИ ЄС ЕРАЗМУС+ з поданням сертифікату про результати навчання.

При оцінюванні СРС визнаються та зараховуються результати неформального та/або інформального навчання, які за тематикою та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його складовим (розділ, тема, індивідуальне завдання тощо), передбачені РП даного освітнього компонента (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.(п.2.8, п.2.9)).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР).

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з тестових завдань, теоретичних питань та ситуаційних задач. Розподіл балів та результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР (таблиця 2). До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компоненту МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 15 тестових завдань, глосарій (5 термінів), 2 теоретичні питання, 1 проблемне питання практичного змісту. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за терміни – по 1 балу, 2 теоретичні питання – у 10 балів, за проблемне питання практичного змісту – 10 балів.

Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти модульний контроль знань у визначений кафедрою термін.

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0–50:
Письмова модульна контрольна робота: - тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0–15
- термінологічний диктант (5 термінів за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 - 5
- 2 теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0-20
- проблемне питання практичного змісту	0-10

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді *іспиту* в кінці семестру і дає можливість визначити прикінцевий рівень і якість засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого студента робить позначку «недопущений». Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення

позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на залікові, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка екзамену за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Соціальна психологія особистості.

Тема 1. Предмет, значення і завдання та розвиток соціальної психології як науки.

Поняття про соціальну психологію як культурно-історичне явище і як науку. Ефект соціальності та його виявлення у психічних феноменах. Соціальна психологія як галузь психологічної науки. Об'єкт і предмет соціальної психології. Основні функції та термінологічний апарат соціальної психології. Структура соціальної психології. Соціальна психологія в системі наук. Теоретичні і прикладні завдання соціальної психології.

Тема 2. Методологія і методи соціально-психологічного дослідження.

Соціально-психологічне дослідження. Методологія і методи соціально-психологічних досліджень. Методологія як три рівні наукового підходу. Основні методологічні принципи соціально-психологічного дослідження та їх загальна характеристика: принцип конкретно-історичного підходу; принцип об'єктивності; принцип системності, принцип розвитку; принцип гуманізму, принцип діяльності, принцип зворотного зв'язку.

Методи соціальної психології: теоретичні, емпіричні, управлінсько-виховні. Теоретичні методи: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, моделювання тощо. Емпіричні методи: методи збирання інформації: метод спостереження, метод опитування (анкетування, інтерв'ю, бесіда), метод тестування, метод експерименту; метод вивчення документів (поняття контент-аналізу), метод соціометрії, метод експертних оцінок, метод референтометрії.

Тема 3. Формування і розвиток соціально-психологічних знань.

Передумови виникнення та розвитку соціальної психології як галузі знань. Перший етап - становлення соціальної психології, накопичення знань в сферах філософії і загальної психології. Філософські витоки і передумови соціально-психологічної теорії. Другий етап – «описовий» (феноменологічний): виділення описової соціальної психології з філософії (соціології) в самостійну сферу знання. Виділення соціально-психологічний явищ в самостійний клас. Розробка специфічних способів вивчення соціально-психологічний явищ. Теорія психології народів (М.Лацарус, Г.Штейнталь і В.Вундт); теорія психології натовпу (Г.Тард, Г.Лебон), теорії про соціальні інстинкти (В.Мак-Дуггал). Третій етап – оформлення соціальної психології в експериментальну науку.

Соціально-психологічні варіанти основних течій психологічної думки. Експериментальний період в розвитку соціальної психології. Становлення і розвиток вітчизняної соціальної психології: хронологія та особливості. Необіхевіоризм в сучасній соціальній психології. Аналіз механізмів соціального навічання Н. Міллером, Дж. Доллардом, А. Бандурою та ін. Психоаналітична інтерпретація соціально-психологічних феноменів. Інтеракціонізм в соціальній психології. Концепція Дж. Міда як основна інтеракціоністична орієнтація. Рольові теорії. Когнітивізм як домінуюча орієнтація в сучасній соціальній психології.

Тема 4. Соціальна психологія особистості.

Особистість з погляду соціальної психології та загальної психології. Проблема соціального і біологічного в особистості. Особистість і суспільство, проблеми співвідношення. Структура особистості. Види соціально-психологічних властивостей. Атрибути особистості. Соціальний інтелект та соціальна компетентність. Основні концепції особистості в соціальній психології.

Поняття соціалізації особистості. Первинна та вторинна соціалізація особистості. Структура процесу соціалізації. Теоретичні підходи до процесу соціалізації: соціогенетичний, біогенетичний, психогенетичний підходи, теорія ролей. Сфери соціалізації: діяльність, спілкування, самосвідомість. Різні підходи до визначення етапів соціалізації. Інститути та агенти соціалізації. Основні механізми соціалізації. Основні аспекти соціалізації: типологізація та індивідуалізація. Особистісна та соціальна ідентичність. Порушення соціалізації особистості. Формування захисних функцій особистості у процесі соціалізації. Гендер як психологічна і соціальна характеристика чоловіків та жінок, що формується в процесі соціалізації. Провідні чинники гендерної соціалізації.

Особистість в системі соціальних зв'язків. Самосвідомість особистості як чинник становлення у групі. Проблема «Я-концепції» в структурі особистості у творах вітчизняних та зарубіжних психологів.

Специфіка входження особистості в групу. Соціальний статус як показник місця особистості у суспільстві та її приналежності до певних груп. Соціальні норми. Соціальні цінності. Соціальні цінності і реальна поведінка. Соціальна роль. Соціальні позиції: поняття, сутність, специфіка. Позиція як інтегральна система вибірових відносин. Поняття соціального контролю. Поняття соціальної установки та її структура. Ієрархічна структура диспозицій особистості (концепція В.Я.Ядова). Атитюди: поняття, функції, структура. Проблема детермінації соціальної поведінки особистості.

Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості. Поняття соціалізації особистості. Первинна та вторинна соціалізація особистості. Структура процесу соціалізації. Теоретичні підходи до процесу соціалізації: соціогенетичний, біогенетичний, психогенетичний підходи, теорія ролей. Сфери соціалізації: діяльність, спілкування, самосвідомість. Різні підходи до визначення етапів соціалізації. Інститути та механізми соціалізації. Основні аспекти соціалізації: типологізація та індивідуалізація. Особистісна та соціальна ідентичність. Порушення соціалізації особистості. Формування захисних функцій особистості у процесі соціалізації. Гендер як психологічна і соціальна характеристика, чинники гендерної соціалізації.

Особистість в системі соціальних зв'язків. Самосвідомість особистості як чинник соціалізації. Проблема «Я-концепції» в структурі особистості. Специфіка входження особистості в групу. Соціальний статус як показник місця особистості у суспільстві та її приналежності до певних груп. Соціальні норми. Соціальні цінності. Соціальні цінності і реальна поведінка. Соціальна роль. Соціальні позиції: поняття, сутність, специфіка. Позиція як інтегральна система вибірових відносин. Поняття соціального контролю. Поняття соціальної установки та її структура. Ієрархічна структура диспозицій особистості (концепція В.Я.Ядова). Атитюди: поняття, функції, структура. Проблема детермінації соціальної поведінки особистості.

Соціальна перцепція та пізнання. Соціальне пізнання як процес відображення в свідомості соціальних явищ і соціальних об'єктів. Механізми соціальної перцепції: фізіогномічна редукція, соціальна категоризація, стереотипізація, емоційна оцінка та емпатія. Соціальні установки та упередження. Каузальна атрибуція. Види і помилки атрибуції. Диспозиційна та ситуативна атрибуція. Атракція як явище взаємного притягування. Апперцепція. Атитюди як стійкі установки в ставленні людей один до одного. Залежність сприймання від індивідуальних, статевих-рольових, вікових, професійних особливостей характеристик суб'єкта сприймання. Бар'єри сприймання. Ефекти соціальної перцепції. Соціальне сприймання: інтерпретація, приписування.

Тема 5. Спілкування як соціально-психологічне явище.

Спілкування як феномен соціальної психології. Класичні інформаційні та транзакційні моделі спілкування. Рівні спілкування: макрорівень, мезорівень, мікрорівень Види спілкування. Форми спілкування: бесіда, розмова, переговори, збори, дискусія, полеміка, дебати, публічний виступ. Функції спілкування за змістом: інформаційно-комунікаційна, регулятивно-комунікаційна, афективно-комунікаційна. Функції спілкування за метою: контактна, інформаційна, спонукальна, конфіденційна, емотивна, встановлення відносин, здійснення впливу. Стратегії і тактики спілкування. Засоби спілкування, форми, соціокультурні та етнопсихологічні особливості.

Комунікативний аспект спілкування. Основні компоненти комунікативного процесу. Комунікативний простір міжособистісних відносин. Вербальна комунікація. Невербальна комунікація. Ефективність обміну інформацією. Вербальні засоби спілкування. Культура говоріння. Уміння слухання. Види слухання. Зворотний зв'язок. Функції зворотного зв'язку: функція корегування, функція підтримки. Зони міжособистісного простору. Чинники, які впливають на правильне трактування невербальної комунікації. Бар'єри комунікації: семантичні, логічні, фонетичні, характерологічні. Роль зворотного зв'язку і контексту у встановленні взаєморозуміння. Значення ефективної комунікації для професійних стосунків «психолог — клієнт».

Модуль 2. Соціальна психологія спільнот та груп.

Тема 6. Мала група в соціальній психології.

Поняття «соціальна група» в соціальній психології. Класифікація соціальних груп. Історія вивчення груп: соціологічний підхід, соціометричний підхід, підхід «групової динаміки». Основні характеристики групи. Двовимірний аналіз (формальні і неформальна) та багатовимірний аналіз групової структури (формальна, соціометрична, комунікативна, рольова, структура влади і впливу). Класифікація малих соціальних груп. Функції референтної групи. Формування малої соціальної групи: феномен групового тиску і процес групової згуртованості. Рівні групової згуртованості. Колектив як вищий рівень

розвитку групи. Психологічна теорія колективу. Стадії і умови розвитку колективу в теорії А.В. Петровського.

Тема 7. Психологія великих соціальних груп і мас.

Головні характеристики великих соціальних груп. Дослідження психології великих груп. Загальна характеристика і типи стихійних груп. Натовп та його особливості. Класифікація видів натовпу. Наслідування, навіювання, зараження як фактори впливу та регуляції поведінки натовпу. Особливості лідерства в натовпі. Публіка як специфічний різновид натовпу. Паніка як форма масової поведінки. Психологічні особливості поведінки людей в умовах паніки. Чутки як соціально-психологічний феномен. Види чуток та соціально-психологічні фактори розповсюдження чуток. Мода як форма масової поведінки. Психологічні механізми поширення моди: наслідування (Г. Лебон), прагнення до власного звеличення (З. Фрейд), здобуття соціальної опори (Г. Зіммель). Психологія етносу, нації. Типи етнічної ідентичності.

Тема 8. Лідерство і керівництво в малих групах.

Поняття лідерства і керівництва в групі. Різниця між лідером і керівником. Теорії походження лідерства: теорія рис; ситуаційна теорія лідерства; поведінковий підхід до проблеми лідерства; синтетична (системна) теорія лідерства. <<Я>>-концепція лідера. Психологічні потреби й мотиви лідера. Влада й авторитет лідера. Види й механізми влади лідера. Поведінка лідера в групах. Психологічні типи лідерів. Групове прийняття рішень. Стилі керівництва: авторитарний, демократичний і ліберальний. Новітні стилі лідерства (керівництва).

Тема 9. Соціально-психологічні стратегії адаптації особистості та спільноти до умов війни

Наслідки війни на соціально-психологічному рівні для особистості (негативні емоції, переживання, депресія, тривожні розлади, стресові стани, порушення цілісності, деструктивні зміни ідентичності, зменшення потреби в самореалізації, зниження збалансованості, адаптивності), суспільства (зменшення схильності до співробітництва, здатності співпереживати, зменшення довіри до світу, втрата здатності до пошуку нових життєвих перспектив, погіршення осмислення досвіду, зниження можливості отримувати задоволення від повсякдення). Стратегії сприяння посттравматичному зростанню: способи подолання стресу, розвиток стійкості (резильєнтності), розвиток здатності позитивно інтерпретувати воєнну травматизацію; переосмислення просторових характеристик життєвого світу шляхом переформатування симпатійантипатій, підвищення емпатійності; переструктурація часу життя шляхом відновлення здатності до сенсотворення; зміна ставлення до себе завдяки мобілізації ресурсів самозбереження та самовідновлення. Соціальна взаємодія в умовах війни: формування груп підтримки, вплив лідерів, зміни в міжособистісних стосунках та груповій взаємодії.

Тема 10. Практичний інструментарій соціальної психології.

Предмет прикладної соціальної психології. Завдання прикладної соціальної психології. Практичний аспект прикладної соціальної психології: соціально-психологічна діагностика, соціально-психологічне консультування, соціально-психологічний вплив, надання соціально-психологічної допомоги. Активні соціально-психологічні методи. PR-технології, іміджмейкінг та ефекти масових комунікацій як практичний інструментарій соціальної психології.

6.2. Структура навчальної дисципліни

6.2.1. Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 150					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Соціальна психологія особистості.						
Тема 1. Предмет, значення і завдання та розвиток соціальної психології як науки.	14	2	2			10
Тема 2. Методологія і методи соціально-психологічного дослідження.	9	2	2			5
Тема 3. Формування і розвиток соціально-психологічних знань.	23	6	4			13
Тема 4. Соціальна психологія особистості.	25	6	4			15
Тема 5. Спілкування як соціально-психологічне явище.	17	2	4			11
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	90	18	18			54
Модуль 2. Соціальна психологія спільнот та груп.						
Тема 6. Мала група в соціальній психології.	10	4	2			4
Тема 7. Психологія великих соціальних груп і мас.	10	4	2			4
Тема 8. Лідерство і керівництво в малих групах.	12	4	4			4
Тема 9. Соціально-психологічні стратегії адаптації особистості та спільноти до умов війни	12	4	4			4
Тема 10. Практичний інструментарій соціальної психології.	14	4	4			6
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за модуль	60	20	16			22
Разом за семестр	150	38	36			76

6.2.2. Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 150					
	Форма навчання: заочної					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
2-й семестр						
Модуль 1. Соціальна психологія особистості.						
Тема 1. Предмет, значення і завдання та розвиток соціальної психології як науки.	11	1				10
Тема 2. Методологія і методи соціально-психологічного дослідження.	18	1	2			15
Тема 3. Формування і розвиток соціально-психологічних знань.	17	1	1			15
Тема 4. Соціальна психологія особистості.	18	2	1			15
Тема 5. Спілкування як соціально-психологічне явище.	12	2				10
Разом за модуль	76	7	4			65
Модуль 2. Соціальна психологія спільнот та груп.						
Тема 6. Мала група в соціальній психології.	11,5	1	0,5			10
Тема 7. Психологія великих соціальних груп і мас.	11,5	1	0,5			10
Тема 8. Лідерство і керівництво в малих групах.	12	1	1			10
Тема 9. Соціально-психологічні стратегії адаптації особистості та спільноти до умов війни	16	1	2			13
Тема 10. Практичний інструментарій соціальної психології.	23	1	2			20
Разом за модуль	74	5	6			63
Разом за семестр	150	12	10			128

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Соціальна психологія як галузь психологічної науки. Об'єкт і предмет, завдання, функції та структура соціальної психології.	2	
2	Методологія і методи соціально-психологічного дослідження. Три рівні методології, методологічні принципи соціально-психологічного дослідження.	2	
3	Соціальна психологія у науковому дискурсі. Філософські витоки і соціально-психологічної теорії зарубіжних авторів.	2	1
4	Становлення і розвиток вітчизняної соціальної психології: хронологія та особливості.	2	1
5	Сфери і механізми соціалізації особистості. Тренінг самопрезентації. Розробка «іміджевої історії».	2	
8	Соціальна перцепція. Дзеркальний невербальний бокс.	2	2
9	Усвідомлення упрежень. Рольова гра «Вимушено переселені особи та місцеві».	2	

10	Установки й мотивація. Практикум «Колесо особистісних цінностей».	2	
11	Комунікативні бар'єри. Моделювання конфліктної ситуації (педагогічна/соціальна сфера). Гра «Вибори старости в студентській групі».	2	
12	Аналіз групової динаміки. Психодрама «Лабораторія керівництва» (рольові моделі керівника, групові цілі).	2	
13	Діагностика і прогнозування розвитку студентської групи.	2	
15	Соціальне міні-дослідження на тему «Ставлення студентів вашої групи до волонтерства на ЗСУ) з використанням методів опитування.	2	
16	Моделювання кризової ситуації. Рольова гра «Поведінка натовпу»	2	
17	Дискусія «Соціальні цінності в Україні». Аналіз власних та колективних ціннісних орієнтацій.	2	2
18	Соціальна підтримка. Вправа «Підтримай сусіда» (методики психологічної підтримки).	2	
Разом		36	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювати основні терміни соціальної психології та їх трактування у наукових джерелах. Скласти таблицю із зазначенням терміну, його змісту та джерела. Вивчити, найбільш прийнятні.	10	10
2	Ознайомитись із різними класифікаціями методів соціальної психології у рекомендованих джерелах.	5	15
3	Ознайомитись із соціальними цінностями та їх ієрархією. Проаналізувати власні та колективні соціальні цінності.	13	15
4	Занотувати основні ідеї з теорії психології народів (М.Лацарус, Г.Штейнталь і В.Вундт), психології натовпу (Г.Тард, Г.Лебон), про соціальні інстинкти (В.Мак-Дуггал), соціального научіння Н. Міллера, Дж. Долларда, А. Бандури, інтеракціонізму Дж. Міда.	15	15
5	Визначте свою соціальну роль (або кілька ролей) та одного з ваших батьків на основі професії, належності до спільнот та інших формальних та неформальних соціальних характеристик.	11	10
6	Проаналізуйте різноманітні варіації стереотипів та упереджень, з якими ви найчастіше зустрічаєте в студентському середовищі	4	10
7	Створіть чек-лист, який продемонструє лідерські якості студента, громадського активіста. Складіть програму розвитку лідерських розвитку для себе.	4	10
8	Складіть план реалізації свого професійного становлення	4	10
9	Проаналізуйте вплив соціальних мереж на вашу соціалізацію.	4	13
10	Проведіть спостереження як змінюється громадська думка й поведінка українців за час війни.	6	20
Разом		76	128

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (мультимедійний проектор (монітор), комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).

Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Соціальна психологія»

- практичні заняття
- самостійна робота студентів
- робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція
- практичне заняття
- екзамен.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Соціальна психологія» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет, ін. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) студентів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи (викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування під проблем). Під час викладання навчального матеріалу лекції використовуються мультимедійна презентація.

Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

- 1) за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний;
- 2) за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка;
- 3) за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль;
- 4) за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація;
- 5) за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Третьякова Т.М., Лазор К.П., Форманюк Ю.В. Соціальна психологія: практикум для студентів бакалаврського рівня спеціальності «Психологія». Одеса: Нац. ун-т «Одеська юридична академія», 2021. 53 с.
2. Волянук Н.Ю., Ложкін Г.В., Винославська О.В., Блохіна І.О., Кононець М.О., Сербова О.В., Чумаков В.О. Соціальна психологія. Київ, КПІ ім. І. Сікорського, 2024. 595 с.
3. Сурякова М.В., Панфілова Г.Б., Скланська О.В. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу). Дніпро: Середняк Т.К., 2021. 150 с.
4. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Соціальна психологія: навчальний посібник. Львів: ЛНУ «Політехніка», 2020. 400 с.
5. Поліщук В.М. Соціальна психологія. Суми: Університетська книга, 2021. 271 с.

Додаткова література

1. Бондаренко Л.В. Соціальна ідентичність та міжгрупові відносини: методологічні підходи. *Соціальна психологія*. 2022, №3, с. 85–93.
2. Вплив бойового досвіду та травм на поведінку ветерана та особливості взаємодії з ветеранами. Психоедукаційні рекомендації для ветеранів війни та членів їх сімей / Олеся Ольшевська, Ганна Бабіна. Проєкт «Психосоціальна підтримка ветеранів, які проходять лікування в госпіталі» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». ГО «Центр - соціально психологічної реабілітації Миколаївщини», 2024.
3. Грицак Н.О. Психологічні стратегії адаптації людей у кризовій ситуації. Проблеми сучасної психології. 2022, вип.1, с. 14–22.
4. Грицак Н.О. Психологічні стратегії адаптації людей у кризовій ситуації. Проблеми сучасної психології. 2022, вип.1, с. 14–22.
5. Гуменюк Н.О. Соціально-психологічні фактори групової згуртованості. *Соціальна психологія*. 2021, №1, с. 10–18.
6. Зінчук П.М. Емоційна емпатія як основа міжособистісної комунікації. Психологічні дослідження. 2022, №2, с. 33–40.
7. Зубіашвілі І.К. Наукові підходи до розуміння психологічних механізмів соціалізації особистості. *Вчені записки ТНУ ім. В.І.Вернадського. Серія: Психологія*. 2024, т.35 (74), вип.4, с. 71–80.
8. Опанасенко Н.В., Іванова І.І. Соціальна психологія: підручник. К.: Ліра–К: Видавничий дім «Ранок», 2019. 300 с.
9. Дьоміна Г.А., Сидоренко О.Б. Роль перфекціонізму у формуванні професійної ідентичності майбутнього психолога. *Вчені записки ТНУ ім. В.І.Вернадського. Серія: Психологія*. 2023, т.34 (73), №3, с. 19–24.
10. Ковальчук В.А. Соціальна мотивація і сімейні цінності підлітків. *Дитяча психологія*. 2019, №2, с. 51–58.
11. Корнієнко Л.М. Стереотипи та упередження у міжгрупових відносинах. *Проблеми соціальної психології*. 2021, т.10, с. 47–55.
12. Кравченко Т.О. Особистісні та соціальні чинники успішної адаптації в поліетнічному середовищі. *Психологічний журнал*. 2020, №4, с. 12–21.
13. Кузнецова Л.В. Формування соціальних ролей у сімейних взаєминах. *Психологія сім'ї*. 2019, №3, с. 30–38.
14. Левченко О.М. Групові стратегії прийняття рішень: експериментальні дослідження. *Соціальні комунікації і психологія*. 2021, №6, с. 101–107.
15. Любченко Т.Л. Досвід вивчення публічного впливу в соціальних медіа. *Соціальна психологія: теорія і практика*. 2024, т.23(2), с. 77–84.
16. Мазур М.С. Особливості соціалізації молоді в сучасних воєнних умовах. *Соціальна психологія та суспільство*. 2023, №5, с. 90–99.
17. Малиновська І.І., Коваленко Ю.П. Соціальна впливовість та конформність у молодіжному середовищі. *Соціальна психологія: теорія і практика*. 2021, т.19(2). С. 33–40.
18. Мельник І.О. Соціально-психологічні наслідки депривації у постконфліктних умовах. *Соціальна психологія*. 2023, №2, с. 15–23.
19. Мірошніченко І.І. Соціальні мережі як фактор формування суспільної свідомості. *Соціальна психологія: теорія і практика*. 2024, т.23(1), с. 58–66.
20. Новіков С.М. Соціальні установки і процес їх формування в сучасному суспільстві. *Держава та суспільство*. 2023, №7, с. 22–29.
21. Петренко В.П. Соціальний капітал та довіра: психологічні механізми. *Соціологічний журнал*. 2022, №3, с. 9–16.
22. Пшик-Ковальська О.О., Ковальський О.І. Розвиток соціально-психологічних методів управління персоналом в умовах воєнного стану. *Менеджмент та підприємництво в Україні*. 2023, №2 (9), с. 104–111.
23. Саврухіна С.В. Соціальний вплив та кодування інформації: ефект «соціальної фасилітації». *Проблеми психології*. 2019, т.22, с. 5–14.
24. Савченко О.В. Динаміка малих груп: психологічні особливості та методи дослідження. *Науковий вісник ХНПУ ім. Г.С.Сковороди*. 2020, №5, с. 60–67.

25. Титаренко Т.М. Особистість перед викликами війни: психологічні наслідки травматизації. *Проблеми політичної психології*. Зб. наук. праць Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. К. : Міленіум, 2017. Вип. 5 (19). 348 с. С. 3–10.
26. Чорна Л.Л., Петренко П.В. Соціалізація особистості: психологічні механізми та детермінанти. *Проблеми сучасної психології*. 2022, вип.2, с. 45–52.
27. Щербина В.В. Лідерство у малих групах: психологічні портрети. *Вісник Київського університету*. 2018, №9, с. 72–78.
28. Ярошевський О.Б. Соціальна підтримка і благополуччя особистості. *Вісник соціальної роботи*. 2020, №4, с. 22–29.
29. Яцина О. Ф. Вплив війни на психічне здоров'я: ознаки травматизації психіки дітей та підлітків. *Наукові перспективи*, 2022, № 7(25). С. 554-567.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Великий тлумачний словник.URL: <http://sum.in.ua/s/integracija>.
2. Єдине освітнє інформаційне вікно України.URL: <http://www.osvita.com>.
3. Інформаційний портал «Знання» URL: <http://znannya.info>.
4. Освіта і Наука URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34.
5. Наукова бібліотека УжНУ (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>)
6. Е-репозитарій УжНУ (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>) 6. сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>).